

Zacharias Ehnvall (f. 1991) har som tonsättare utvecklat sin konstnärliga estetik genom att kombinera sina kunskaper om ljud – förvärvade genom år av orgelfarenhet och ett djupt intresse för tidig musik – med den franska spektralskolan för komposition. 2019 tog han sin magisterexamen i komposition för professor **Karin Rehnqvist**. Han arbetar i huvudsak som tonsättare men också ständigt med att förbättra sig som artist på orgel, driven av en djup kärlek till improvisation.

Här följer hans egen kommentar till verket *Tillfälligt krumhorn utslaget i rumtid blommar likt frosten*:

”Verket präglas av tre anslag:

1. Orgelstämman krumhorn; dess karaktär och inneboende egenskaper.
2. En vågform som härrör från ett slagverksinstrument.
3. Frostens tillväxt och blomning.

Att lära känna, utveckla och förbinda dessa tre har varit mitt mål. Verkets mål återstår att upptäcka för alla och envar.”

Zacharias Ehnvall

Tonsättaren **Britta Byström** (f. 1977) började en gång som trumpet elev vid Kommunala Musikskolan i Sundsvall. Under åren 1995 till 2001 studerade hon komposition vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm för bland annat **Pär Lindgren** och **Bent Sørensen**.

Vid det här laget har Britta Byström komponerat för de flesta besättningar och sammanhang – kammarmusik, vokalmusik och opera – men tonvikten har legat på orkestermusik. Hennes musik uppvisar en särskild omsorg om klangen och innehåller en känslighet för musikens resonans. Utmärkelserna har varit många genom åren, bland annat fick hon mottaga Stora Christ Johnson-priset 2020.

Här skriver hon om sitt stycke *Alfabet*:

”abrikostræerne findes, abrikostræerne findes”

Så lyder den oförglömliga inledningen av **Inger Christensens** diktsvit *Alfabet* (1981). Den är uppbyggd kring två principer: alfabetet – dikterna kretsar kring ord på A, B, C etc. – och **Fibonacci**s talföljd (där varje tal utgör summan av de två föregående talen). Antalet rader i dikterna utvecklar sig enligt talföljden, vilket gör Alfabet till ett mycket omfångsrikt diktverk!

Jag har tonsatt de sju första dikterna, alltså bokstav A-G. Varje dikt har en egen sats. Satsernas längd styrs även den av Fibonacci-serien: A är endast 34 sekunder, medan G är drygt 10 minuter... Dessutom knyts varje sats till tonhöjden med samma namn, så att A, Bb, C etc. blir grundtoner.

Det som mest inspirerat mig är dock den lekfullhet och uppfinningsrikedom som Christensen uppvisar trots – eller kanske på grund av? – de stränga regler hon har skapat. Hon pekar på detaljerna i världens överväldigande skönhet liksom i en besvärjelse mot allt det som hotar den: miljögifter, skövling, atombomben.

Kompositionen *Alfabet* är skriven för **Norrbotten NEO** och solisten **Alexandra Büchel**. Hennes röst är perfekt för det ”besvärjande ljus” som för mig är det starkaste intrycket från Christensens värld, och som jag har försökt att fånga i musiken.”

Britta Byström

Foto: Pontus Klingeborn

Alexandra Büchel

Sopranen **Alexandra Büchel** prisas ofta för sin kristallklara höjd kombinerad med ett varmt mellanregister och ett levande skådespeleri. Hon är en flitigt anlita konsert- och operasångerska som på kort tid etablerat sig som en av dagens främsta uttolkare av nutida musik.

Bland hennes kritikerrosade framträdanden kan nämnas **Gepopo** i *Le grand macabre*, *Den blinda poetissan* i *Aniara*, *Lady Madeline* i *Usher* och i världspremiären av **Karólína Eiríksdóttirs** *BLY* med *Piteå Kammaropera*. Alexandra Büchel har framträtt på exempelvis Cape Town Opera i Kapstaden, Folkoperan, Malmö Opera och NorrlandsOperan och tillsammans med **Sveriges Radios Symfoniorkester**, **Ensemble MA** och **KammarensembleN**, för att bara nämna några.

Hon har studerat för **Dorothy Irving** på Operahögskolan i Stockholm och för **Jeffrey Goldberg** i New York. 2017 tilldelades Alexandra Büchel Birgit Nilsson-stipendiet.

Foto: Maurice Lammertsvan Buren

Henrik Schaefer

Dirigenten **Henrik Schaefer** är född i tyska Bochum och studerade viola i Essen och Freiburg. 22 år gammal blev han den yngste musikern någonsin i **Berlinerfilharmonikerna** där han spelade under ledning av tidens största dirigenter. Samtidigt började han också studera dirigering vid musikhögskolan i Leipzig och 2000 utsågs han till **Claudio Abbados** assistent och fick leda Berlin-filharmonikerna vid flera tillfällen. När han 2001 ledde **Leipzigs Gewandhausorchester** i **Stravinskij**s Våroffer blev det början på hans egen dirigentkarriär. Genom åren har han varit gästdirigent vid operahusen i Leipzig, Rouen, Seol, Hong Kong Operan och NorrlandsOperan, bara för att nämna några, samt vid flera symfoniorkestrar runt om i Europa, Japan och Hong Kong. 2007 utsågs han till chefsdirigent för Wermland Opera där han väckte internationell uppmärksamhet när han dirigerade fem cykler av **Wagners Nibelungens Ring**. 2013 utsågs Henrik Schaefer till musikalisk ledare för GöteborgsOperans orkester och sedan 2020 är han musikalisk ledare för Folkoperan i Stockholm.

NEW SWEDEN NORRBOTTEN NEO

Dirigent: Henrik Schaefer
Solist: Alexandra Büchel, sopran

Program

Joakim Sandgren

Bandes invisibles för vibrafon och elektronik (2022) (uruppförande)

Speltid: 8 min

Hans Gefors

Bluebeard (2022) (uruppförande)*

Speltid: 8 min

Johan Svensson

morendo (2022) (uruppförande)*

Speltid: 10 min

Zacharias Ehnvall

Tillfälligt krumhorn

utslaget i rumtid

blommar likt frosten

(2022) (uruppförande)*

Speltid: 10 min

Paus

Britta Byström

Alfabet (2022) (uruppförande)*

Speltid: 25 min

* Beställningsverk av Norrbotten NEO.
(Med reservation för eventuella ändringar)

Medverkande

DIRIGENT Henrik Schaefer
SOLIST Alexandra Büchel, sopran

FLÖJTER Sara Hammarström
KLARINETTER Robert Ek
SLAGVERK Daniel Saur
PIANO Mårten Landström
VIOLIN Ísak Ríkharðsson
VIOLA Anastasia Shugaev
CELLO Nick Shugaev

ORKESTERTEKNIKER Mikael Norberg och Mats Lundberg
PRODUCENT Veronica Markström
PROGRAM- OCH PLANERINGSCHF Monica Danielson

MARKNADSANSVARIG Anneli Backman
DIGITAL STRATEG Linda Granström
PROGRAMTEXT Marianne Söderberg
GRAFISK FORMGIVNING Marie Lundgren

Norrbotten NEO

Kungliga Operan, Gotlands tonsättarskola, Folkoperan, Skandinavians största konstmusikfestival Klang eller ett klassrum i en norrbottnisk skola ... Ja, spelscenerna för **Norrbotten NEO** är varierande och spännande. Med en ständigt växande publikskara fortsätter ensemblen ta mark inom konst- och kammarmusiken både nationellt och internationellt.

2022 firar man 15 år i musikens framkant och är än idag landets enda ensemble i sitt slag – med ett nationellt uppdrag att verka för den nutida kammarmusiken. Nutida musik är ett vitt begrepp som inbegriper tonsättningar som skrivits för snart 100 år sedan, men också det helt nyskrivna.

Norrbotten NEO består av sju musiker som spelar flöjt, klarinett, slagverk, piano, violin, viola och cello. Musikerna fungerar även som stämledare i **Norrbottens Kammarorkester** och ingår i **Piteå Kammaroperas** uppsättningar. I syfte att verka för den svenska kammarmusikens utveckling beställer ensemblen fortlöpande nya verk och samarbetar både med mer och mindre väletablerade tonsättare.

Samarbeten med tonsättarutbildningar är en viktig del i det arbetet och för närvarande samarbetar ensemblen med kompositionsutbildningarna vid Musikhögskolan i Piteå, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Gotlands tonsättarskola och Högskolan för scen och musik i Göteborg.

2020 tog de, som första ensemble, plats på scen när Föreningen Svenska Tonsättare arrangerade sin första presentationsdag inriktad specifikt på ny svensk kammarmusik.

Foto: Gustaf Waesterberg

Verkkommentarer

Joakim Sandgren (f. 1965) har en bakgrund som slagverkare men kom senare att studera komposition för bland andra **Sven-David Sandström, Magnus Lindgren** och **Per Lindgren**. Han är numera bosatt i Paris.
Här skriver han om sitt stycke:

”Jag skrev *Bandes invisibles* för vibrafon och elektronik till slagverkaren **Daniel Saur** i flera omgångar. Först en version under de två första lock down-perioderna i Paris 2020 som jag senare slutförde i oktober 2021. Den versionen tog jag sen upp, tittade på och gjorde om i början av 2022. Det är Daniel som har kommit på den tekniska lösningen med ”klubbor” som man både kan slå och frottera med. Stycket bygger på skillnaden mellan dessa två spelsätt. Formen har två längre intensiva sjuk lagda i mitten av glesare strukturer. Solot är det femte av sex som ingår i min större svit om femton stycken jag startade 2008. Musiken är ljudbaserad utan tydliga tonhöjder där förstärkta instrument spelas med annorlunda tekniker som sen blandas med elektronik. Levande eam.”

Joakim Sandgren

Tonsättaren **Hans Gefors** (f. 1952) är en verklig nestor i svenskt musikliv. Utbildad till tonsättare vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm för **Ingvar Lidholm** och vid Det Jyske Konservatorium i Åhus för **Per Nørgård**, där han avlade diplomexamen. Hans Gefors internationella ryktbarhet baseras i första hand på hans operor, men han har också komponerat andra verk, sångcykler, körverk, etc. Hans stora genombrott kom 1986 med operan **Christina** i samarbete med poeten **Lars Forssell**.

Under många år var Hans Gefors professor i komposition vid Musikhögskolan i Malmö och senare också knuten till GöteborgsOperan som huskompositör. Han har också varit

verksam som musiskskribent och spelat en viktig roll som kulturdebattör i en rad sammanhang.

Så här skriver han om sitt stycke *Bluebeard*:

”Den amerikanska poeten **Edna St. Vincent Millay** (1892–1950) är numera inte någon stapelvara hos bokhandlare (fast lätt att hitta på nätet). Hon hade sin storhetstid under första hälften av 1900-talet och var känd för sin ”bohemiska livsstil” och levde efter eget huvud, i hennes fall som öppet bisexuell och i en anda präglad av 1920-talets frigörelse. Och så hade hon en osviklig känsla för att skriva välformulerade sonetter där hon osentimentalt går rakt på smärtpunkterna.

Bluebeard är en sådan sonett. Blåskägg är alltså motivet: sägen om en nygift man som har varit gift flera gånger förut och gömt sina mördade fruar bakom en låst dörr i sitt palats. Vanligtvis är Blåskägg en man, men här får vi tänka oss att det är en kvinna, mycket lik poeten själv. Den interiör som presenteras är mycket dystert och helt utan charm. Poeten har som Blåskägg förbjudit sin besökare att öppna en speciell dörr. Men hon blir inte åtlydd. Straffet för att beskåda det rum som visar hennes inre ödslighet blir att de två aldrig mer kommer att ses. Ytterligt sårad överlämnar hon sitt hemliga rum till den som klev över tröskeln. Själv söker hon efter ett nytt gömställe.

I långa uttrycksladdade fraser utnyttjas kontrasten mellan sopranens högsta och lägsta register. Lika viktig är kontrasten mellan det intensivt kraftfulla och det återhållsamma. Ensemblen följer sångerskan helt och fullt.

Att skriva en sång för **Alexandra Büchel** och **Norrbotten NEO** under hösten 2021 har varit ett rent nöje, inte minst tack vare beställningen på verket från **Norrbottensmusiken**.”

Hans Gefors, Stockholm, 8 januari 2022

Tonsättaren **Johan Svensson** (f. 1983) är verksam inom både den akustiska och elektroniska musiken. Med en lika stor konstnärlig som teknisk ingång i kompositionsarbetet utforskar han alternativa sätt att producera ljud med elektroniska medel. Flera av hans verk är skrivna för en kombination av instrumentalister och elektroniska ljudkällor.

Johan Svenssons musik har bland annat framförts av **Sveriges Radios Symfoniorkester, Norwegian Radio Orchestra** och **Athelas Sinfonietta** i Köpenhamn, samt på en rad festivaler, däribland på MATA i New York. Han är också programansvarig för Kalvfestivalen.

Så här skriver Johan Svensson själv om sitt stycke *morendo*:

”Morendo är uppbyggt av ett väldigt begränsat musikaliskt material som består av flera cykliska lager med olika duration. En slags flerskiktad pulsering på olika strukturella nivåer (såväl mikro som makro). Löst inspirerat av den analoga synten (och dess arkitektur) är varje lager skapat som av en primitiv ’step sequencer’ som börjar om så snart den nått sin slutpunkt. En viktig modul hos den analoga synten är dess filter (VCF) som skulpterar ljudet genom att, framför allt, skala bort ljud i ett visst frekvensområde. Intressant nog så framträder ofta nya kvalitéer hos ljudet när delar av det filtreras bort, trots att inget nytt tillförs. På liknande sätt används filter på musikens lager i det här verket, om än på ett konceptuellt plan och av mer komplex karaktär än en VCF. Istället för att filtrera bort enskilda frekvensområden kan filtren här radera hela lager eller dess byggstenar. ”

Johan Svensson